

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 fittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzandók.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János; Berde Áron, Szabó Samu, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: A mezőségi szántásról. Szentkirályi Gábor. — Pipaszárnak való szagos meggytelep Kolozsvárrt. Tóth Tamás. — Többet ésszel... Szenkovich Márton. — A trágya minőségének befolyása a hozamra. W. L. — Az eczet. Ébner Sándor. — A gyümölcsfák oltalmazása a késői fagyok ellen. K. A. — Gyümölcsészeti mozgalom Csikmegyében. — A szemes gabona apadása. — Erdélyi gazdasági egyletünk közgyűlése. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés február 4-én. — Vidéki gazdasági tudósítás: Kapjon. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A mezőségi szántásról.

Általánosan elismert és még nagyobb mértékben hirdett gazdasági elv az, hogy a „jó szántás a jó eredmény alapja“ a mi valóban igaz is, csak hogy ezen jó szántást a föld természete, a termő réteg vastagsága és a fekvés állapotához, illetőleg lejtősségéhez kell alkalmaznunk.

Ezuttal csak a mezőségi szántásról szólok, 25 évig folytattam gazdaságot rajta, megkísérlettem minden tekintetben a szántás eszközeit és összehasonlithatom az eredményeket.

Tudva van, hogy azon óriás tűzokádó kráterek egyike, melyek Európát a szárazra emelték, Erdélyből telt ki, valamint az is, hogy ezen tölcser közepét az ugynevezett Mezőség foglalja el, miként ezt a rajta előjövő lerakódások — melyek legfőképp növények és vízi állatok tömörüléséből állottak elő — mutatják. Valószínűleg a kráter oldalainak sziklája után következik az ősi köszén, azontul a só, a pala, agyag és legfelül a humus, mely már a tűz behatását csak annyiban tapasztalhatta, a mennyiben az egész tömör testtel együtt kidudorított, vagy lejjebb süllyesztetett viszonylagos sulyánál fogva, de saját minőségét, hullámzatos felszine daczára, sőt néhol fennsíkokon is egészben megtartotta.

A Mezőség termő rétege tehát legnagyobb mértékben növény rothadékból képződött, mihez fejlődő korában vízi és száraz állatok trágyája és hullája járult.

El lehet gondolni a kráter közepén lévő növényzet nagyszerűségét azon időben, mikor annak oldalai minden termelő anyagokat a kráternek adták mindaddig, míg illő magasságra felemelték, valamint azt is, hogy míg a vizek a kráterből, akár Neptun, akár Vulkan segítségével mostani lefolyásukat megkapták, mennyi trágyaneműt, növényt és állatot termelhettek!

Ezen feltevést azonban észlelni is igen könnyű a mezőségi termőrétegben, mert tudjuk, hogy az állati és növényi maradványból alakult földrészecke rendszeren lapos, míg az ásványi gömb- vagy leucses alakot mutat, mit az egészen laposnak látszó fővényparányon is észlelhetni. A mezőségi termő talaj oly könnyű, hogy száraz tavaszi szelek — mint a hóból — egész torlaszokat állítanak belőle és minden mezőségi gazda tudja, hogy a tavasszal kinyílt mezőségi földet még az oly vetések gyökereiről is elseprí a száraz szél, melyek már az előző év őszén teljeseen be voltak állva.

Szóval én a fentebbiekben a talaj könnyűségét akartam némileg elemezni és erről a „Mezőségi szántásra“ következtetéseket és gyakorlati tanácsokat adni azokkal szemben, kik az ujitásokat minden áron és minden körülmények között életbe léptetni akarják.

Tagadhataflan, hogy a Mezőség téres helyein — a hol ilyenek vannak — az oldalokon, ugarlások és általán gyeptörések-nél a vaseke első szántó eszköz, jó munkát ad, ha szintén kevesebbet is a faekéknél, bár több vonó erőt kíván, de tagadhatlan az is, hogy őszi és tavaszi mag alá a jó faeke sokkal alkalmasabb a Mezőség hullámzatos oldalain, mint bárminő jó vaseke, mert:

1. A termő réteg csekélyebb vastagságát vetvén felszínére, nem teszi ki a szántást annak, hogy a könnyű földből felpuhitott réteg esők, olvadások alkalmával merőben lesodortassék.

2. De sem az őszi, sem általában az összes tavaszi gazdasági növények — még a takarmányrépát sem véve ki — nem a mély szántást, hanem a jó szántást igénylik, miután ha a felrétegben megerednek az alréteg azonkívül is laza földjét könnyen és biztosan áttörik, sőt abba fogódzva a felül mivelt talaj elsodrását is nagyban akadályozzák.

3. A Mezőség verőfényes oldalai ezen állításomat igazolják, azok ugyanis már az agyag és pala réteget és ezek bokrétáját, az árvaleány haját mutogatják, miután a víz és a nap behatásának jobban ki voltak téve, a termő réteget az elsodrásra gyorsabban előkészítették.

Egyáltalában továbbá akár vas, akár faekével helytelennek tartom az oldalak le- és felfelé szántását, mindenki tudja, hogy az utban egy kerékvágás roppant mélyedések szülő oka és akárki láthatja, hogy a hegyre fel és lemenő barázdák, még jó években is a legsilányabb termést adják, mert sem a szemet és még kevésbé a trágyát megfogni, megtartani nem képesek és még veszélyesebbnek tartom az oldalos helyeket keresztbe szántani, mivel ily módon a vízszintes barázdák is ki vannak téve a minden oldalon termő rétegük elvesztésére szolgáló vízfolyásnak.

Nagyon indokoltan tartom a fentebbi hydraulicus feltevésekből több mezőségi gazdának a trágyázásnál alkalmazott azon eljárását, hogy oldalos földjeinek mindig csak a magasabban fekvő oldalát trágyázza, mert tapasztalatból tudja, hogy midőn a felső fele megtrágyáztatott, abból az alsó is megkapja a magáét, sok esetben dúsabban a szükségesnél. Ebből származik azon eredmény, hogy az oldal alja mindig dúsabban terem, mint felső része és nem — mint sokan hiszik — a térek es azokon lévő rétek közellététől.

Ennyit akartam a mezőségi szántásról — saját tapasztalataim után — megírni, de határozottan csak is a mezőségi szántásokat értem, mind a fa, mind a vasekék tekintetében, mert a tiszta térségek, vízmellékek egészen más hydraulicus jeleneteket mutatnak és azokon a szántásnál mindig vasekét használni, keresztbe szántani minden tekintetben előnyös.

Szentkirályi Gábor.

Pipaszárnak való szagos megygy (prunus Mahaleb) telep Kolozsvártt.

Alig van iparczikk, a mely nagyobb kelendőségnek örvendene, mint a szagos megygyből készült pipaszár meg szivarszipka. A divat hatalma sok egyéb czikkeket lemerit, majd ismét felszínre hoz, a mint szeszélye hozza magával. De a szagos megygyből készült pipaszár meg szivarszipka — míg emberek lakják a földet, kik szeretik a keserű dohányfüstöt szájukon, orrukon eresztgetni — a forgalomból ki nem megy, a világ piaczról le nem szorul. A megygyfát szép sima növése mellett kellemes szaga teszi oly keresetté. Mehádián vadon terem, honnan évenként több ezeret hoznak forgalomba. Külföldön jelesen Badenben mivelik nagy mértékben és e név alatt

árulják az egyöbűtt termelteket is. Tudtommal a Királyhágon tuli részben, Kassán mivelik nagyobb mértékben. E sorok írója ezelőtt tiz évvel hozott külföldről 50 darab 3 éves csemetét, melyhez még ugyanannyit szaporítva, jelenben 100 töből áll a kis telep. Az ültetés után két évre vágott szárok nagyon is elárulták a kezdetlegességet. A második két évben vágottakon már szembe ötlő volt a haladás, de azért szépség tekintetében még sok kívánni való maradt fenn. A harmadik vágás — mely ismét két év közbevetéssel történt — már jól megközelítette az avatottabbak által termelt Bádeni-féle szárat.

Most már észlelődésem következtében a szár szép sima mivélése hatalmamba került. Azonban nagy hátrányul tűnt fel, hogy a szárok megszáradva is igen zöld színűek voltak, a mellett a szaguk is csak sok pipázás után jött meg, mire a zöld szín is barnára változott át. Mindezen hátrányok mellett is, hol egyik, hol másik helybeli esztergályos a termelt szárokat il-
lő árban vásárolta meg. Készítői eleget kenték, fenték, festették a szárokat, de csak zöldnek maradtak biz azok. Én mindig azon véleményben voltam, hogy a bádeni szárok sem természetes barnák, kell, hogy valamely szerrel barnítsák azokat. Sokat is kutattam, puhatolóztam a titok után, de hasztalanul. Azonban az egyik mester a barnításnak nyomára jött és egyszer csak meglepett egy olyan szárral, melynek egyik fele szépen barnítva — jól érezhető szaggal — másika természetes minőségben volt hagyva. Nagyon megörültem az új felfedezésnek, de a mester a titkot szép kérés és jutalom ígéret mellett sem közölte velem. Elég hogy az illető a tőlem megvásárolt szárokat megbarnította és mindannyit bádeni gyanánt árusította el.

Az 1876-ik évben vágott szárokat kolozsvári kereskedő t. Wagner Frigyes ur vásárolta meg azon megjegyzés mellett, hogy azt feldolgoztatván próbát tesz vele és ha sikerül, jövőre jobb árt fog értök adni. Az idei vágás nagyon kevés. A hamuféreg, mikor szép növésnek indultak a szárok meglepte és a termés fele részét tönkre tette. Az első termés, mely 50 töről vágatott, 6 frtot jövedelmezett, a második vágás 13 frtot. A harmadik vágás 100 töről már oly szépeu sikerült, hogy a szárokért 94 frtot kaptam. A negyedik vágásért 47 frtot. Az idei vágás — mint említém — a kártékony férgek miatt igen csekély. Be kell vallanom, hogy a telep mivélése hivatatos és egyéb gazdasági elfoglaltasaim miatt nem fordithattam kellő gondot, sőt a kapamunkát megtétetni is néhányszor elmulasztám, mely körülmény a jövedelmet csökkentette.

A szagos megygy a talajban nem válogatós, nő az akár hol, csak a kapát nem kell tőle elvonni. A legnagyobb hideget az egy éves növények is jól kiállják. A nyul benne kárt nem okoz, ugy látszik sehogy sem izlik neki. Tudva van, hogy az erdélyi országrészben a gyümölcsfa és szőlő inkább fára hajt, mint gyümölcs kötésre és így a szagos megygy nálunk — miután nem gyümölcsére, hanem sima fájára van szükségünk — igazi hazára találna. A szőlőkben pedig a haszontalan és semmit sem jövedelmező apró cseprő vad bokrok helyett mily czél-

szerü lenne szagos meggy telepet létesíteni. De a gyümölcsfák között is jól meg férne és mivélése — mit nagy részben a hat éves gyermek is végezhet — szép haszonnal lenne egybekötve.

Tóth Tamás.

Többet ésszel . . .

Szeretjük magunkat a mivelt, tudós népek és nemzetek közé számítani, hanem igen sok tekintetbe nem felelnek meg tetteink azon tulajdonok igényeinek; akarjuk a szépet és jót használni, élvezni, de mitsem vagy keveset teszünk annak előmozdítására; kívánunk jólétre, vagy vagyonra szert tenni, de nem kutatjuk és nem keressük annak helyes célravezető utjait.

Mindent csak a sorstól, felsőbbstől és istentől várunk; nem tudjuk, nem akarjuk ismerni ama közmondást „dolgozz és akkor az isten is megsegít,” — hanem ülünk csendesen összetett kezekkel és tátott szájjal várjuk az isten csudáját — a sült galambot.

De fájdalom, csodák a mi korunkban már nem történnek többé, hanem történik aztán nagyon természetesen az, hogy más népek mindig csak előre haladnak, mi pedig mindig szépen helyt maradunk, némelykor pedig hátra is megyünk. De hogy aztán mi történik későbbben ilyen eljárással velünk, annak bizony csak a jó isten a megmondhatója.

Egy pár szót akartam mondani egy nagyon kicsiny, nagyon egyszerű dologról a fennirt címre vonatkozólag, de gondolatom eltévedt a teméntelen mulasztások tömkelegébe, mely multunkat és fájdalom még jelenünket is minden lépten nyomon, körös-körül oly eclatansul jellemzi és csak most veszem észre, hogy nem mulasztásaink tömegével általánosan, melyeknek elősorolása ugy is felülmulná gyenge tehetségemet, hanem csak csupán egynek, talán a legkissebbiknek, felmutatására kívántam jelenben a tényezők figyelmét irányozni.

Ezek után áttérek tehát különösen kitűzött tárgyamhoz.

Tény az, hogy Erdélynek éghajlata, fekvése és talaja a gyümölcsészetre nézve nagyon kedvező, következőleg az hasznos jövőt ígér, de nálunk a gyümölcsésznek a nép tudatlansága, miveletlensége és más sokféle rendezetlen viszonyainknál fogva annyi törekvése elejébe ütköző számtalan akadályokkal kell megküzdenie, miszerint, ha végre bele unva a fárasztó sisyphi munkába, buzgalmaival és törekvéssel felhagy, azon épen nem lehet csudálkozni.

A gyümölcsésznek és így a gyümölcsfáknak, még a tudatlan és roszakaratu emberek kivül is, már a természetben annyi ellenségei vannak, hogy csak azokkal megküzdeni bizony némelykor erején felül való feladat.

De minthogy minden jó dolognak és jó ügynek vannak ellenségei és jóbarátai, épen ugy a gyümölcsésznek is ellenségei mellett meg vannak, habár kevesen is, az ő jó barátai és szövetségesei, csak hogy ezen szövetségeseket és jó barátokat hogy szükség esetén segítségünkre lehessenek nekünk is minden erőnkéből és tehetségünkéből gyámolitanunk és pártfogolnunk kell. Mindenki előtt tudva van, hogy a gyümölcsfáknak és így a gyümölcsöknek is egyéb természeti csapásokon kivül egyik legveszedelmesebb, legkártékonyabb pusztítója, mindenütt a

természetben meglevő oly kimondhatatlan nagy számmal létező a gyümölcsfákat minden időtájban pusztító hernyók és rovarok raja, ugy hogy azoknak kipusztítására az emberi erő és tehetőség, még ha nagyobb volna is, mint a hogy valósággal van, nem elégséges; ha a természetben másfelől nem volna meg azon ellensúlyozó elem, azon hasznos állatosztály, vagyis számos madárfaj, mety azokat saját táplálkozási céljából pusztítja és apasztja.

És mégis mi épen a természetnek ezen hasznos ellensúlyozó elemeit, ezen segítséget és szövetségést, a rovarevő vagyis éneklő madarakat, a kikeletnek és a természetnek ezen kedves és megbecsülhetetlen teremtményeit, az erdők, berkek, kertek és mezők ezen díszeit és utolérhetetlen, szívet és lelket vidító dalnokait, nem védelmezzük a dologtalan zaklatók piszkos kezeitől és önkényétől, hanem martalékul engedjük barbar egyéneknek; hitvány, neveletlen, bárdolatlan, iskolát és becsületet munkát kerülő kamaszoknak és tekerdő suhanczoknak; elnézzük és megengedjük, hogy azokat a szép és ártatlan teremtetéseket elkezdve a párasodás fontos korszakától kezdve, egész éven keresztül zaklassák, rabolják és pusztítsák, csak azért, hogy azon naplopók és tekerdők egy néhány krajczárt pipára és pálinkára kapjanak.

Mindenütt az okos és mivelt népeknél egyesek, ugy mint testületek, közsegek és városok a rovarpusztító madarakat, a természet ezen annyiféleképen hasznos és kedves lakóit oltalmukba és pártfogásukba veszik, de sőt téli és más kedvezőtlen időben táplálják, élelmezik és szaporodásukat előmozdítják, következőleg azoknak zaklatása, fogdosása vagy bármi tekintetheni bántalmazása kemény büntetések terhe alatt tiltva van. Valjon van-e nálunk bár egy hatóság, kinek ezen annyira humánus és hasznos dolognak utánzása csak még esze ágában is megfordult volna?

A mult évben a pesti lapok széltiben közölték azon reánk nézve elég jellemző hirt, hogy valami különös vállalkozó szellemmel bíró egyéniség innen Kolozsvárról egy csapat fülemilét azon kilátásból, hogy nagyobb árat kapjon abból, Budapestre szállított, de a hatóságnak tudomására jöven, azokat szépen confiscálta és szabadon bocsátotta.

És talán ezen incidensből azután nem sokára, a mint a hirlapok közölték, a budapesti hatóság megrendelte, hogy a környéken és határon az éneklő madarakat bántani és pusztítani büntetés terhe alatt nem szabad.

De nálunk az isten ezen kedves és hasznos teremtményeit senki se gondolja, senki se veszi pártfogása alá, hanem kénye-kedvére van hagyva egy rakás neveletlen gyerkőcznek és dologkerülő kamaszoknak, kik aztán szünetlenül üldözik, zaklatják és fogdossák őket megtorlás és büntetés nélkül, a mint a többek közt, a Bánfiház alatti pincze tetőre áruhelyül használt és madarakkal tömött kalitkák tömege, majd minden nap mutatja.*)

Pedig ezen szegény madárkák a pomologusnak épen azon szövetségesei és háznélküli munkásai, a kik őt a gyü-

*) Árulnak még a fővárda mellett, az ószeren, a Telekiház szegletén stb.

mölcsfák millió, meg millió ellenségétől, a rovarok és hernyók rajától, melynek pusztítására és kiirtására az emberi erő nagyon csekélynek mutatkozik, nagy mértékben oltalmazzák.

A gazdasági egyesületnek kertészeti szakosztálya tavall ezen kérdést tárgyalta és ártirt az egyesület választmányához és a választmány talán magáévá is tette az ügyet és tán fel is kérte az előljáráásokat ebben intézkedni is. (A mit egyébaránt bizonyosan nem tudok) De az eredmény, uti figura docet, vagyis magyarul mondva, a mint a Bánfiház alatti pinczetető hétfőn és csütörtökön különösen mutatja, nem az a mi kéne, hogy legyen — hanem ellenkező és így szegény hasznos és szép éneklő madarainkat most is éppen úgy, vagy tán még jobban pusztítják, mint ezelőtt.

Mely eljárás bizony aztán nem tesz képessé, hogy magunkat az okos és eszes népekkel összehasonlíthassuk.

Pedig a hatóságok részéről csak egy rendeletre és annak erőlyes keresztülvitelére lenne szükség, hogy reputációnk legalább e tekintetben is megmentessék és annyi mulasztásaink közül legalább ez megszüntetessék.

Büntetessenek a természet díszének ezen fosztogatói először bárcsak vagyonuknak elkobzásával és szabadon bocsátásával, azután büntetessenek, — ha kell, keményebben.

És ezen csekély dologgal nagyon sok lenne elérve, mert ez által nem kevesebb, mint a gyümölcsészet, hazánk azon jövődöbeni szép jövedelmi forrása lenne élémozditva.

Az ész és józan gondolkodás is azt ajánlja tehát, hogy védjük és oltalmazzuk minden áron rovarévó éneklő madarainkat, mint a hernyók és rovarok pusztításában legjobb szövetéseseinket, hisz semmit sem lehet jobban alkalmazni erre, mint ama közmondást, hogy „többet ésszel, mint erővel.“

Szenkovich Márton.

A trágya minőségének befolyása a hozamra.

Sok gazda azt hiszi, hogy feladatának eleget tett, ha állatai alá elegendő almot adott, azt a trágyatelepre kihordatta és tavaszig nagy halom trágyát gyűjtött. Ha azonban a legtöbb gazdaságban össze halmozott trágyát közelebről megvizsgáljuk, látni fogjuk, hogy annak kezelése hiányos volt; egy helyen a kellő nedvességről nem gondoskodván, a trágya megpenészedett; más helyt a trágya vízben uszott, mi miatt annak rendszerjéde gátolva volt, a trágya inkább meg szenesedett és benne különböző szabad savak képződtek, a melyek a növényzetre káros befolyással lehetnek. Hogy a trágya minősége káros befolyással lehet a hozamra, a következő példából kiviláglík. N. gazda vett egy halom trágyát, mely 4 hónapon át a trágyatelepen állott. A trágyatelep trágyalétartóval el volt ugyan látva, de az ki nem ürítettvén; nemcsak, hogy megtelt, de a trágya maga is félig trágyalében állott. N. gazda ezen trágyát burgonyával bevetendő földjére hordatta úgy, hogy a trágyalénél feljebb álló trágyával egy bizonyos kiterjedésű terület lett megtrágyázva, a trágyalében állott trágya hason térfogatu területen lett elterítve. Mind a két rész egy és ugyanazon napon egy fajta

burgonyával, egyenlően lett bevetve. Mindjárt a kikelés után volt látható, hogy a trágyalében állott trágyával trágyázott területen a hajtások halvány zöld színűek és beteg kinézésűek voltak, míg a jobb trágyával trágyázott területen a hajtások igen buja sötét színűek voltak és erősebb fejlődésük által kintűntek. A burgonya kisedése october elején történt. Míg a trágyalében állott trágyával trágyázott terület holdanként 70 mázsa apró gumót adott, addig a jobb trágyával trágyázott területen holdanként 142 mázsát, tehát még egyszer oly nagy volt a hozam.

W. L.

Az eczet.

Minden szeszt (borszesz) tartalmazó folyadék a körleg befolyásának kitéve élenyt vesz fel és eczetsavvá változik.

Eczet nem egyéb, mint vízben felhígított eczetsav, tartalmaz az eczet továbbá kevés eczet aethert és azon anyagokból valamit, melyekből származott. Ez anyagok több kevesebb mértékben változtatják ízét és szagát.

Bor, páliuka, gyümölcs, gabona, keményítő, ser, mind oly anyagok, melyekből eczet készíthető. Legjobb eczet a boreczet. Az egyéb anyagokból készült eczet úgy viszonylík a boreczet-hez, mint a szőlő bora a gyümölcsborhoz.

Az eczet jósága, ereje és így értéke annak eczetsav tartalmától függ.

Eczetspiritus vagy eczetszesz név alatt kapjuk a legerősebb eczetet, mely vízzel felhígítva szolgáltatja a konyha szükségletre való savanyu folyadékot.

A jó eczet legyen tiszta átlátszó, kevésé sárgás színű, kellemes hűsítő szagu, ize legyen savanyu, de olyan, hogy a fogat el ne vásítsa. Megízelve ne legyen kesernyés, se az ajkat ne csipje, égesse. Száz gramm eczetbe csak két csepp kénsavat téve már elvásítja a fogakat.

A boreczet kellemes illatu és más eczetteléktől 0.05% borkő tartalma által különböztethető meg. A borkő jelenléte feltalálható, ha $\frac{1}{2}$ liter eczet porcelán csészébe helyezve $\frac{3}{4}$ -ed részben elpároltatik, a hátra maradt folyadékba pedig kihülés után ugyanannyi erős borszeszt töltünk. A borkő ez esetben fehér por alakban rakodik a csésze aljára.

A pálinkából készült eczet, minthogy víz és eezet-savból áll, elpárologtatván vonatanyagot nem hagy maga után. Ha caramellel festetett, akkor a csésze aljában maradt vonat anyag égetett cukor illatu.

Különféle gyümölcs eczetek, körte, almaszaguak, mit észre vehetünk, ha kevés eczetet tenyerünkbe öntünk és eldörzsöljük. Az ily eczeteknek vonatanyaga keserű és az almasav tartalom miatt ragadós.

Ser, maláta és keményítő cukorból származott eczet mindenkor dextrin tartalmu. Az ily eczetben erős szeszszel vegyítve, azonnal tojásfehérnye alaku zavarék támad, mely nehezen ülepedik le.

A fa eczet oly tisztán hozatik kereskedésbe, hogy alig lehet a tiszta szeszből készítettől megkülönböztetni és így, ha pálinka eczettel van felvegyítve meg sem különböztethető.

A közönséges eczet 3—5%, az eczetszesz 8—10% és a jó boreczet 6—8% eczetsavat kell, hogy tartalmazzon.

Az eczet leginkább kénsav, sósav, salétromsav és borsavval hamisítatik, azaz nevezett savak hozzáadásával ereje és savanyúsága fokoztatik. Szép színét égetett cukortól és fuchsin-tól kapja.

A falusi boltokban csak kivételesen kaphatunk tiszta eczetet.

Ajánlható, hogy minden házinő lássa el konyháját önkészítette eczettel.

Számtalan ugynevezett eczetágyat ismerünk, melyre ha bort töltünk és állani hagyjuk kitünő eczetet nyerünk.

Az eczet rosszasága miatt sok háztartásban az ételek borsavval savanyítottak. A gyógyszerfárban vett borsav tagadhatlanul kellemesebb ízű, mint a hamisított és gyakran undorító férégekkel telt bolti eczet.

Ébner Sándor.

A gyümölcsfák oltalmazása a késői fagyok ellen.

A gyümölcsfákat az által lehet legbiztosabban megoltalmazni a késői fagyok ellen, ha ősszel az ily fák területét oly terjedelemben, a meddig koronájuk ér, felásatjuk és mihelyt a fagyok beköszöntenek ismételve annyiszor megöntözzük, hogy az egész területet lassanként egy jégkéreg borítsa, sőt czél szerű a kör külső széle körül még egy kis körsánczot is vonni, hogy ezáltal a jégkéreg vastagságát növeljük. Ezen jégkéreg azután be kell polyvával és szalmával teríteni és tavasszal csakis akkor lesz az eltisztítva, midőn már alatta a föld teljesen felenged. Ez minden esetre a legbiztosabb eljárás arra, hogy a fák kifakadását 2 hét, kedvező esetben 3 héttel is visszatarasuk, de erre már az idén ez évben túl vagyunk és aránylag sok munkát igényelvén legfeljebb néhány kedvező fánál vihető keresztül.

A másik eljárás, mely sokkal egyszerűbb, olcsóbb és így könnyebben ki is vihető, abból áll, hogy a fák környezetről a havat mindaddig separtessük el, míg a föld körülöttek jól meg nem fagy. Ekkor azután az addig elhárított hó, mind a fa körül lesz felhalmozva és később holmi rozsz törmelek szalmával, vagy szalmás trágyával beborítva, azért hogy tavasszal a takaró a nap behatását minél tovább vissza tartsa és alatta a hó minél később olvadjon el.

Ha csak 10—14 nappal vagyunk is ily módon képesek a fák kifakadását visszatarítani, a legtöbb esetben képesek vagyunk a fák virágzását annyira kiuyjítani, hogy a késői fagyok idején túl köszönt be.

Olyan években pedig, midőn nincs hó, hasonló czélból, a fák környezetét, midőn a föld már jól álfagyott, szalmás trágyával kell megteríteni, de már ekkor, hogy ha hasonló eredményt akarunk elérni, a szalmás trágyatakarónak sokkal vastagabbnak kell lenni, mint pedig ha az a felhalmozott hó megborítására alkalmaztatik.

Az amerikai lapok ezen eljárásokat már régebben közölték, ujabban a német kertészeti lapokat melegen ajánlják. Jólesz minél számosabb kísérletet tenni véle ott — a hol a körülmények engedik.

K. A.

Gyümölcsészeti mozgalom Csikmegyében.

Csikmegye a gyümölcsészet érdekében áldozatával telt valamennyi megyén. Vannak megyék, melyek a mezőgazdasági, kertészeti stb. ipar előbbvitelével kivált közigazgatási uton keveset vagy épen sem törődnek; vannak ismét, bár igen kevés számmal, megyei kormányzók, kik földmivelő országunkban a földmivelési, termelési ipar minden ágának fejlesztésére hatni és az anyagi közjólétre ekként is munkálni hazafiass kötelességöknek tartják és e kötelesség teljesítésében példás eljárással mennek elő. Így tön közelebről a Székelyföldön a kis Csikmegye alispánja, főjegyzője, midőn 177 frtot gyűjtött és küldött el Bereczki Máté jeles pomologusunknak, megrendelve a „Gyümölcsészeti vázlatok“ című nagyjelentőségű művének 59 példányát, hogy annak alapján a fatenyésztést, különösen a gyümölcsészeti ipart, minél nagyobb mérvben előmozdithassák. E kis megye e buzgalma és áldozatával telt valamennyi hazai és a legnagyobb megyén és előre fog hajtani az eredmény láttatásában is, mert a megrendelt jeles szakmú nagyobb mérvbeni elterjesztése által az egész megyére kihatón lesz elhintve a gyümölcsészeti ipar áldástermő magva és előbb-utóbb be fog bizonyulni, hogy „ki mint vet, úgy arat.“

(F. E.)

A szemes gabona apadása.

Egy porosz gazdasági lapban, éveken át folytatott legpontosabb feljegyzések alapján vannak összeállítva azon apadási adatok, melyek a kir. élelmezési hivataloknál felmerültek és melyek a különböző gabonafélék tulajdonképeni apadására, az azokban foglalt porra és idegen magvakra vonatkoznak.

Ezen számok teljesen megbízhatók, ha a gabona lehetőleg pormentes, idegen magvakat nem tartalmaz és egyáltalában jó minőségű; a mint a szállítási feltételek az élelmezési hivataloknál különben is megkívánják, kevésbé tiszta gabonánál a hiány természetesen még sokkal nagyobb lesz.

Az apadás buzánál, rozsnál, árpánál és hüvelyes vetyeményeknél a következő:

az I. évnegyedben	1.3%
a II. „	0.9%
a III. „	0.5%
a IV. „	0.3%

tehát az első évben összesen 3.0% és minden további évnegyedben $\frac{1}{4}$ %, vagyis évenként 1%.

Zabnál apadás:

az I. évnegyedben	1.7%
a II. „	0.9%
a III. „	0.6%
a IV. „	0.3%

tehát az első évben összesen 3·5% és minden további évnegyedben 0·3%, vagyis évenként 1·2%.

Érdekesnek tartottuk ezen adatok átvételét főleg azért is, mert kezelői körökben az „apadás“ helyes megállapítására nagy súlyt szoktak fektetni és míg a számadó minél nagyobb százalék levonását hangoztatja, addig a számvető minél kisebb hiányt tart megengedhetőnek!

Örvendénék, ha e kérdésre megbízható hazai adatok alapján adhatnánk méltán yos választ. —

Erdélyi gazdasági egyletünk közgyűlése

folyó hó 7-én folyt le a tagoknak nagyön közepes részvéte mellett a városi tanácsház nagy termében. Miután lapunk jövő számának melléklete szó szerinti szövegét hozza a jegyzőkönyvnek, ezuttal csak az ott történtek egészen rövid felsorolására szorítokozunk. Elnök Tisza László üdvözlő és megnyitó beszéde után, a titkári jelentés szolgált tudomásul, melyet a pénztári jelentés — mai számunkhoz mellékelve — és a pénztárvizsgáló bizottság jelentése követett; mindkettő megjegyzés nélkül fogadtatott el. Az igazgató választmányának indítványa a nagy utczai szőlő és az egyleti közletek eladása iránt elejtettet; a többi indítványok során megemlítjük Szentgyörgyi Józsefét, mely a két telep eladása után befolyó összeg hová fordítása iránt javaslatot tett, de mint az előzmények által tárgy nélkülivé vált fel nem karoltathatott ugyan, hanem annak a szakosztályi működés felelevenítésére vonatkozó része az igazgató választmány figyelmébe melegen ajánlatott. Elnök indítványára közgyűlés felhatalmazta a választmányt, hogy azon esetben, ha a m. kormány az egyleti titkár szolgálatait a párisi közkiállítás céljaira igénybe venni szándékoznék, a titkárt a kívánt időre elbocsáthassa, de csakis úgy, hogy ez által az egylet anyagilag semmiképen ne terheltesék, sem pedig egyéb érdekei hátramaradást ne szenvedjenek. Az elnök rövid zársszava után a közgyűlés eloszlott. —

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1878 február 4-én.

Tartatott Báró Huszár Sándor alelnök elnöklete alatt, jelen voltak Szabó József alelnök, Báró Bánfi Dániel, Báró Bánffy Ernő, Walter Lajos, Dávid Antal, Csulak Dániel, Dr. Hintz György, egyleti pénztárnok, Tompa Károly, egyleti ügyvéd, Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

1. A januárhó 7-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvastatván, — a jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Dávid Antal, Csulak Dániel és Walter Lajos tagtársak kéretnek fel.

2. Mauthner Ödön „Kertészeti füzetek“ czimű lapjának előfizetésére hív fel, — a 3 ftt egész évi előfizetési díj utalványoztatott.

3. Egyleti titkár jelenti alapító tag Kaali Nagy Elek elhalálozását, — sajnos tudomásul szolgálván, a netán teendő szükséges lépések miatt egyleti pénztárnok ural-közlendő.

4. A lótenyésztés emelésére alakult részvénytársulat az „Erdélyi gazdasági egylet“ nevére kiállított 0·283 számú részvényt 30 szelvényvel együtt megküldi, — őrizet végett a pénztárban helyeztetik el.

5. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara deczemebr 3-iki ülésének jegyzőkönyve, — tudomásul szolgál.

6. Ministerium 1068 sz. a. a szőlészeti vándortanár részére 600 frtot utalványoz, — örvendetes tudomásul szolgál.

7. Ministerium 1069 sz. a. az „Erdélyi gazda“ 1878-ik évi folyamára 1000 frtot utalványoz, — örvendetes tudomásul szolgál.

8. A kolozsvári orvos- természettudományi társulat egyletünket a belépésre kéri fel, — a belépés elhatároztatott és az évi 3 ftt tagsági díj utalványoztatott.

10. Hoitssy Miksa ügyvéd egy marhavész elleni szert ajánl megpróbálás végett, — felkérendő, hogy az új egészségügyi törvény értelmében szerének megpróbálása iránt a belügyministeriumhoz forduljon.

11. Bécsi cs. kir. gazdasági egylet február 23-iki közgyűlésére hív meg, — képviselőnkül tagtárs Dr. Lekisch Antal fog felkéretni.

12. Kolozs-monostori tanintézeti igazgatóság az I. félévi vizsgarendet küldi meg tudomás vétel végett, — a vizsgákon időről-időre megjelenni alelnök Szabó József, Dávid Antal, Szentgyörgyi József és egyáltalában az érdeklődő tagtársak felkéretnek.

13. Egyleti titkár jelenti alapító tag Wagner Frigyes elhalálozását, — sajnos tudomásul szolgálván, a netán teendő szükséges lépések miatt egyleti pénztárnok ural-közlendő.

14. Gámán nyomda az „Erdélyi gazda“ expeditiójára 100 ftt előleget kér, — a 100 ftt előleg ezennel utalványoztatik.

15. Egyleti titkár a köztelki 1877-iki munkajelentést, az 1877-iki kiadási kimutatást és az 1878-iki költségvetést mutatja be, — egyebekben tudomásul szolgálván az 1878-ik évi deficit 700 fttal állapittatik meg és a költségvetésbe felvételik.

16. Kertészeti szakosztály indítványozza, hogy a nagy utczai szőlő, mely célját már betöltötte, bérbe adás vagy örök eladás útján értékesíttessék, — ugyanezen indítványt teszi tagtárs Szentgyörgyi József is; — igazgató választmány tüzetes eszmecsere után az indítványt elfogadja és azt a közgyűlés elé fogja terjeszteni.

17. Szentgyörgyi József a következő indítványokat és kérdéseket teszi:

a) évenkénti számvizsgáláskor a köztelek és könyvtár is leltározatassék

b) az egyleti kertész jövőre a kerti haszonvételek átengedése mellett fizetés nélkül szerződtessek

c) a borszőlő termelés a köztelken megszüntessék

d) kérdést tesz, több száz anyafának való 10—15 éves vadfa kidobása kinek rendeletére történt; — határoztatott

ad a) hogy az jövőre foganatba vétetik

ad b) hogy kivihetetlen, mert ez a köztelek bérbeadásával azonos, a mi a fennforgó körülmények alatt nem várható, ha egyszersmint az eredeti célznak is fenn kell maradnia

ad c) hogy a borszőlő termés a megállapított törv szerint még hagyassék meg

ad d) az egyleti titkár azon kijelentése után, hogy csakis a tervszerű átalakítás által érintett elvénült vadfák távolítottak el, melyeket különben sem lehetett volna átültetni, tudomásul szolgál. —

Mindezekkel kapcsolatosan igazgató választmány elhatározza, hogy miután a köztelki kiadások ugyan mindinkább megszoríthatók lesznek, de a bevételek befolyása iránt kezességet nem lehet vállalni, — ajánlatba fogja hozni a közgyűlésnek, hogy a köztelek is eladóvá tétessék, addig azonban míg erre elfogadható ajánlat érkezne, a jelenlegi terv szerinti rendszer folytattassék.

18. A közgyűlésre beadandó hivatalos jelentésnek előleges meghallgatására, — Dávid és Csulak tagtársak kéretnek fel.

19. Egyleti pénztárnok Dr. Hintz György az 1877-iki zárszámadást, rovatos vagyon kimutatást és vagyonmérleget terjeszti be, evvel kapcsolatosan

20. Számvizsgáló bizottság a maga jelentését és az 1878-ra szóló költségvetést nyújtja be, — tudomásul szolgálnak és a közgyűléshez áttétetnek.

21. Egyleti pénztárnok jelenti, hogy januárhóban 1616 frt 23 kr. bevétellel 338 frt 33 kr. kiadás állt szemben, — tudomásul szolgál.

23. Bárány Bányó Dániel a fiatal szarvasmarha tömeges lemészárlása ellen kér intézkedést, — miután e tárgyban m. évi 258 sz. a. a nmlgu ministerium megkeresve lett, ezuttal annak ellátása sürgettetni fog.

Hitelesítik:

Dávid Antal, s. k.

Csulak Dániel, s. k.

Walter Lajos, s. k.

Br. Huszár Sándor,

egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

Vidéki gazdasági tudósítás.

Kapjon 1878 február 5.

A tél beköszöntése óta a legkedvezőbb időjárásnak örvendünk és a mi már rég az ideje nem volt van tartós szánutunk is, a mi a vidékünkön nagy mérvben történő fa fuvarozást és trágyázást nagyban könnyíti és előmozdítja, a fa ára közepes a mennyiben 1. régi öl u. m. 6, magas ugyananyi hosszu és ugyananyi széles hasáb bükkfa, a közeli városba beszállítva 12—14 frtig értékesíthető. Vetéseinket vastag hólepel fedi. A malacoztatás e hó 29-én vette kezdetét jó eredménnyel, mivel átlag jut egy koczára 5 drb, többet nem is szoktunk meghagyni, egyszeri malacoztatás üzetik. Takarmányuk szemes török-buza naponta kétszer 0.6 litert számítva darabjára a koczáknak. Gabona áraink az idő és körülményekhez képest jók, a mire nézve nagy befolyással vannak a vidékünkön nem jelentéktelen számban lévő ipar üzletek u. m. szeszgyárak és gőzmalmok. Igás állataink jók, a takarmány olcsó.

Voith Simon.

Szerkesztőségi üzenet.

Több t. előfizetőnk panaszkodik, hogy Kispál ur rózsá-árjegyzékét nem kapta meg lapja mellett. Ez igaz, de a hiba nem minket terhel, mert Stein János ur csakis 550 példányt küldött hozzánk mellékelés végett, természetes tehát, hogy számos olvasónak nem jutott. Felkérjük az illetőket sziveskedjenek közvetlenül Kispál Sándor urhoz Dicsőszentmárton, Szőkefalva fordulni, ki kétségkívül szives lesz árjegyzékét azonnal megküldeni.

Lapunk mai mellékletét

Földessy Lajos budapesti előnyösen ismert magkereskedésének árjegyzékét melegen ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe. —

Piaczi árainkat illetőleg

megjegyezzük, hogy Déva, Fogaras, Gyula-Fehérvár, Maros-Vásárhely, Nagy-Enyed, Szamosujvár, Torda és Vajda Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabona-árak 100 kilogrammonként vannak jegyezve. — **A hectoliter árának átszámítása a régi mértékre nagyon egyszerű: az összeg egy tizedrészét leütve, a maradék a gyakorlat igényeihez képest elég pontosan három véka árának felel meg. P.o. buza hectoliterje 800 kr., leütve a tizedrészét, 80 krt, marad 720. kr., mint három véka, tehát 240 kr., mint egy vékának ára!**

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig 5 és 6 % kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk, bővebb felvilágosítással készséggel szolgálok. Bekeblezett terhek kifizetését szintén eszközölk.

(6) (4—26)

Voith Gergely,

Kolozsvártt, párisutca, 19. sz. saját ház.

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1—4 óráig)

CSIKY IMRE

(9.) Kolozsvártt. (2—12.)

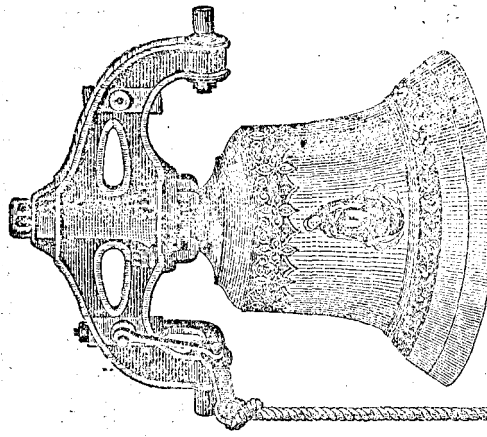
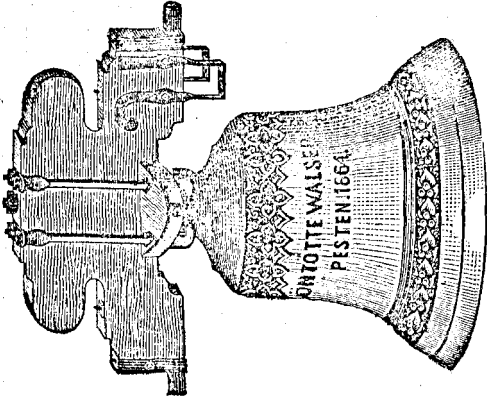
Ajánlja már 13 év óta jó hirben álló és elismerésben részesült első rendű valódi **Erfurti vetemény, virág és igen kitűnő gazdasági magraktárát.** Egyuttal figyelmezteti a t. gazdaközönséget, ha valami vető magja vagy eladó, vagy bizományba kiadó volna legyen szives azt levél útján, vagy személyes megkeresés alkalmával tudomására hozni.

Gazdak és a kertészetet kedvelő t. közönségnek figyelmeztetésül!

Földessy Lajos jó hírnevű és a „Napralforgóhoz“ címzett magkereskedőnek — mindennemű gazdasági-, kerti-, és virágmagvakat nagy választékban tartalmazó ez idei „Árjegyzéke“ a mai számhoz mellékelve van, benne foglaltatnak egyszersmind azon gazdasági-, kerti-, ugyszinte sárga és görög-dinnyemagvak is, melyeket Onody Bertalan ur Közép-Azsiából, Khivai tartományból és Szyr-Deria vidékéről eredetiben magával hozott, miért is ezen igen érdekes árjegyzék a t. közönségnek különös figyelmébe ajánlatik. (11.) (1—1.)

Tömítő-orsók, kovács-fúvók, takaró-ponyvák, tized mérleg és súlyok.

kerti- és kézi feeskendők, tüzi vedrek, pemetek, töltő- és maszó létrák

Harangok
fa és vaskalappal.
Tűzoltó szerelvények.
Borlelhuzó gépek
teljesen felszerelve.
Gummi és kender
tömítők, gummi kő-
penyegek.
Szivattyús és házi
kutak, azonkívül

rugany-mézga és guttaperga áruk minden czélra, nevezetesen lapok, szellentyük, zárkarikák, zsinórok

szerelő és javító műhelye; elvállal kutak, gépek és vízvezetések berendezését és javítását. (3.)

(6-52.)
WALSER FERENCZ első magyar gép- és tűzoltó szerek gyára, harang és ércöntőde Budapesten,
Hófraktár Kolozsvárt. bel-monostor utca 12. szám.

Vilányos házi és szoba-távirádák, vezetékek tüzoltó egyletek részére

P I R E T I Á R A D É K

A helye	napja	Egy hectoliter (=70 kupa)		100 kilo		1 köbméter		1 kilo marhabus		
		tiszta búzafegy búza	rozs	árpa	zab	törökbuza	szalma		tűzifa	
Bezerédj	febr. 5	600	—	—	250	600	240	75	300	28
Brassó	febr. 1	772	617	550	300	540	220	130	360	36
Csik-Szereda	jan. 30	909	670	525	350	525	280	100	175	24
Décs	febr. 5	780	600	—	225	510	360	100	200	28
Déva	dec. 23	1100	950	—	860	720	180	140	220	36
Erzsébetváros	febr. 2	700	650	—	300	550	250	150	300	34
Fogarasz	jan. 25	920	720	—	300	600	220	150	350	34
K.-Fehérvár	jan. 26	876	600	—	220	600	380	170	310	38
Gy.-Sz.-Miklós	febr. 1	800	650	525	225	550	75	20	—	28
Kolozsvár	febr. 7	780	553	—	260	600	220	130	300	38
M.-Vásárhely	jan. 24	850	700	500	275	600	300	100	350	34
Nagy-Enyed	jan. 24	850	675	—	280	525	240	80	235	32
N.-Szében	febr. 5	900	640	—	310	670	200	130	320	36
Segesvár	febr. 31	850	650	550	280	550	160	90	190	32
S.-Sz.-György	jan. 4	900	630	540	320	680	250	150	250	32
Szamosújvár	febr. 23	925	585	—	250	615	350	70	400	30
Sz.-Régen	jan. 31	830	662	—	248	650	230	120	220	32
Sz.-Udvarhely	jan. 29	950	700	—	300	550	180	40	180	24
Torda	jan. 27	850	650	400	250	550	250	36	320	36
V.-Hunyad	jan. 19	509	700	—	250	550	160	80	200	36

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszős szerint akárhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1		2		3		4		5		6		7		8	
	1-31	61-121	121-181	181-241	241-301	301-361	361-421	421-481	481-541	541-601	601-661	661-721	721-781	781-841	841-901	901-961
széri hirdetésnél	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
fizetendő forint	45	85	120	160	180	200	220	250	280	300	320	350	380	400	420	450
1/16 v. egész oldal	8	24	45	85	120	160	180	200	220	250	280	300	320	350	380	400
9/16 v. fél	4	12	23	43	60	80	90	100	110	130	140	150	160	170	180	190
4/16 v. negyed	2	6	12	22	30	40	45	50	55	65	70	75	80	85	90	95
2/16 v. nyolcad oldal	1	3	6	12	16	22	24	26	28	33	36	40	44	48	52	56
1/16 v. tizenhatod	1	3	4	6	8	11	12	13	14	17	18	20	22	24	26	28

Ezenkívül 30 kr. bolyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyed részben engedményben részesülnek, ha hirdetésük bejelentésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatalosan bejelentkeztek.

Nyomatott Gáman János örökösainél, középüzteza Minorita-épület.